

2014WMC25

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van 24 maart 2014 in het Provinciehuis van Utrecht

Aanwezig: mw.drs. U.P. Blom (voorzitter), mw. A.M.A. Pennarts (gedeputeerde), mw.drs. F.M. Alsem (VVD), mw. A.C. Boelhouwer (GroenLinks), dhr. M.M.O. Boer (SP), drs. J.G. Boerkamp (D66), mw. E.J. Broere (PVV), drs. K.E. Driehuijs (PvdA), dhr. J. Germs (VVD), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), drs. A.H.L. Kocken (VVD), mw. E. Nap (CDA), dhr. A.J. Schaddelee (ChristenUnie) en mw.drs. J.C.M. Versteeg (D66, tevens plaatsvervangend voorzitter), mw. P.J. van Viegen MSc (PvdA) en dhr. C. Westerlaken (CDA);

Met kennisgeving afwezig: drs. R.E. de Vries (gedeputeerde), dhr. J. Fastl (GroenLinks), mw. H.J. Keller (PvdD), dhr. J. Marchal (SGP) en dhr.drs. W.J. Ubaghs (PVV);

Van ambtelijke zijde aanwezig: mw. M.L. Engelsman (commissiegriffier) en mw. M.J. Strijbos (verslag)

---

1. Opening

De voorzitter is wat verlaat, daarom opent plaatsvervangend voorzitter, mevrouw Versteeg de vergadering met een woord van welkom. Zij deelt mee dat voortaan mevrouw Verbeij namens de PvdA de WMC-commissievergaderingen zal bijwonen als plaatsvervangend commissielid.

De berichten van verhindering worden doorgenomen.

2. Vaststelling agenda

Mevrouw Van Viegen deelt mee dat haar fractie graag de verslaglegging van 'Statenleden ontmoeten Cliënten' ter bespreking geagendeerd zou willen zien in de volgende vergadering.

Op de vraag van de voorzitter of de aanwezigheid van de heer Christian Schütte van JIJ Utrecht daarbij op prijs gesteld wordt, antwoorden de commissieleden bevestigend. De voorzitter zegt de bespreking toe.

Mevrouw Broere vraagt naar de voertaal van deze avond. De leden van de PvdA zijn vandaag Marokkanen en zij hoort graag of er Berbers, Marokkaans of Nederlands zal worden gesproken.

De voorzitter meldt dat er, zoals altijd, Nederlands wordt gesproken. Zij geeft aan de in Den Haag gevoerde discussie buiten de vergadering te willen houden.

Mevrouw Broere wijst erop dat de discussie tevens speelt in de Staten.

De voorzitter benadrukt dat er in de vergadering geen landelijk politieke discussies worden gevoerd.

De heer Schaddelee verzoekt om, mede namens de nu afwezige SGP-fractie, stuk 10.6, de memo van gedeputeerde Pennarts over de 3^e Transitiecommissie Jeugdzorg, begin mei ter bespreking te agenderen in de WMC-vergadering. In april zal er meer duidelijkheid komen over de financiën.

De voorzitter laat weten dat mevrouw Pennarts dit punt in deze vergadering bij de mededelingen zal toelichten.

De commissieleden gaan hiermee akkoord.

De agenda wordt aldus vastgesteld.

3. Mededelingen

Gedeputeerde Pennarts deelt het volgende mee:

- Vanaf 2015 zullen de zorgactiviteiten van de provinciale jeugdzorginstellingen SGJ en Timon fuseren, mede onder de druk van de transitie jeugdzorg. De reden is tweeledig: zij delen een religieuze identiteit en verzorgen een complementair aanbod. De SGJ is actief in de netwerkpleegzorg en Timon is actief bij het inschakelen van vrijwilligers rond opvang van cliënten. De voorgedijtaken van de SGJ vallen buiten beschouwing. De gedeputeerde zal de Staten op de hoogte houden van een eventuele nieuwe naam.
- De provincie sluit cultuurpacten af met gemeenten, hierover zullen de Statenleden voor de volgende vergadering een informerende Statenbrief ontvangen. Dit is ontstaan uit de behoefte om op dit moment, nu de gemeenten hun coalitieplannen opstellen en cultuur onder druk staat, te benoemen wat hen bindt. Zo worden de gezamenlijkheid van projecten en de waarde van cultuur benoemd. Dit vraagt geen budget

en brengt geen extra activiteiten met zich mee. Het is de bedoeling de cultuurpacten te sluiten met alle gemeenten, dit is al gebeurd met Amersfoort en Utrecht.

- Met Kasteel Amerongen heeft de provincie een bijzondere band, in het verleden heeft de provincie flink bijgedragen aan de restauratie. Kasteel Amerongen verkeert in zwaar weer. GS hebben aangegeven nu niet eenzelfde rol als die uit het verleden te kunnen spelen. Het is echter één van de topbuitenplaatsen van Nederland, geprobeerd moet worden om de publiekstoegankelijkheid te behouden. GS zullen met het bestuur van het Kasteel op zoek gaan naar mogelijke oplossingen. Hierover zal de gedeputeerde de Staten op de hoogte houden.
- De Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd heeft eind februari haar laatste rapport ingediend. De conclusie was dat, met de huidige manier van werken, de gemeenten niet tijdig klaar zouden zijn voor de transitie in 2015. Er kan een inhaalslag worden gemaakt als aan vijf voorwaarden wordt voldaan. Het betreft de volgende punten:
  - a) *Het garanderen van aansluiting bij het jeugdbeschermingkader:* de SAVE werkwijze bij Bureau Jeugdzorg Utrecht verloopt goed, vindt navolging in de provincie Flevoland en de provincie Gelderland laat zich hierdoor inspireren. Er wordt nagegaan of de Bureaus Jeugdzorg Utrecht en Flevoland op termijn op dit punt zouden kunnen fuseren, dit heeft te maken met het feit dat het arrondissementsgebied dezelfde regio beslaat.
In een aantal provincies is sprake van hoge frictiekosten bij Bureau Jeugdzorg, dit heeft te maken met de werkwijze waarvoor de gemeenten kiezen. Over de vraag wie die kosten gaat betalen loopt een discussie tussen Rijk en IPO. De Transitieautoriteit Jeugd wordt ingezet om naar de mogelijkheden te kijken daar waar gemeenten besluiten nemen die nadelig werken op de frictiekosten.
Er zal een groot bedrag aan frictiekosten zijn. Waarschijnlijk zal een deel van de egaliseringsreserve van de provincie (het deel van de Rijksdoeluitkering waarmee door de provincie Utrecht tekorten worden aangevuld en waarin overschotten worden weggeboekt) hiervoor beschikbaar worden gesteld. De gedeputeerde zegt toe de Staten hierover op de hoogte te houden.
  - b) *Het garanderen van de AMHK-functie,* de samenvoeging van het huidige AMK en het Steunpunt Huiselijk geweld. De centrumgemeenten, in deze regio Utrecht en Amersfoort, voeren dit uit. Dit verloopt goed. Er wordt een document opgesteld waarin de Contourennota die met de wethouders zal worden besproken in het breed wethoudersoverleg. Het concept moet integraal worden ingezet. Hierover wordt met de gemeenten overlegd.
  - c) *Het garanderen van een adequaat functionerend toegangssysteem:* gemeenten denken erover na op welke wijze dit zal worden gedaan, bijvoorbeeld in wijkteams of via het Centrum voor Jeugd en Gezin. In juli moeten de regio's hierover helderheid verschaffen. Dit is van belang, omdat de SAVE-aanpak moet aansluiten op de wijkteams en de Centra voor Jeugd en Gezin. Er zijn inmiddels meerdere voorbeelden van waar middelen die de provincie beschikbaar heeft gesteld worden ingezet, zo wordt in Stichtse Vecht Buurtzorg Jong ingeschakeld om, aan het CJG gekoppeld, gezinnen te bezoeken en te helpen. Mensen van de Utrechtse jeugdzorginstellingen draaien erin mee. Dit zijn experimenteermiddelen waarmee gemeenten al trekkingrecht hebben op het provinciale jeugdzorgbudget.
  - d) *Het garanderen van de zorgcontinuïteit, waarmee de frictiekosten samenvallen.* Dit is het meest heikele punt. Ook in Utrecht loopt dit nog niet zoals het zou moeten. Er is veel onduidelijkheid geweest over de budgetten: de percentages werden ingevuld, maar over het bedrag is nog geen duidelijkheid. Sommige gemeenten in Utrecht hebben meer middelen toegewezen gekregen, andere minder. Bij de laatste categorie speelt het woonplaatsbeginsel: kinderen zijn in zorg en zijn bij instellingen ingeschreven, terwijl de ouders elders wonen. Die middelen zouden anders moeten worden verdeeld. De gemeenten die teveel geld krijgen, geven dat niet uit omdat de kans groot is dat dit bedrag wordt afgeroomd. De gemeenten die te weinig krijgen, geven dit geld dus ook niet uit. Daardoor wordt twee keer een tekort opgeteld. In deze regio leidt dit tot een tekort van enkele miljoenen Euro's. Het is dus lastig om nu helderheid te geven. Het is een langdurig traject. Met name de gemeenten Utrecht en Amersfoort denken erover na hoe zij de zorg regionaal organiseren. De provincie heeft een actieve rol in de stuurgroep die met de gemeenten is opgezet om de gemeenten tot afspraken te komen die werkbaar en acceptabel zijn.
  - e) *de interne organisatie en de gemeentelijke besluitvorming:* er is intensief overlegd tussen zorgaanbieders en gemeenten om snel tot afspraken te kunnen komen. Het is aan de gemeenten hoe zij dit organiseren in de eigen organisatie.

In reactie op de heer Schaddelee en mevrouw Van Viegen laat de gedeputeerde weten dat dit onderwerp in de viermaandenrapportage kan worden meegenomen. De gedeputeerde zou kunnen overwegen om over deze punten in de volgende vergadering terug te rapporteren.

De heer Germs vraagt wanneer er meer duidelijkheid over de budgetten zal zijn. Dit is bij gemeenten een heikel punt.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de ambitie is om hierover eind april duidelijk te kunnen zijn. Op een aantal punten is men er uit, zo is bepaald wat bovenregionaal zal gebeuren. Met name Utrecht en Amersfoort hebben nog bedenkingen bij de verdeling. De verschillen tussen de budgetten die door het Rijk zijn genoemd en de uitvraag bij de instellingen zijn nog onderwerp van discussie. De gedeputeerde doet nu liever geen uitspraak hierover. Zij benadrukt dat hier veel druk op staat.

De voorzitter wijst erop dat op de termijnagenda op 16 juni 'Stateninformatie Jeugdzorg' reeds staat geagendeerd. De commissieleden hebben altijd de mogelijkheid om in een commissievergadering een dringend punt als rondvraag in te brengen. Daarnaast is het natuurlijk mogelijk om ambtelijke vragen te stellen. Zij stelt dan ook voor het oorspronkelijke voorstel van gedeputeerde Pennarts aan te houden. De commissieleden gaan hiermee akkoord.

De voorzitter memoreert het verzoek van de griffie omtrent de inventarisatie van de bijeenkomst over jeugdzorg op 5 juni aanstaande. Mevrouw Engelsman stelde voor om bestuurskundige professor Klaartje Peters hiervoor uit te nodigen, zij heeft haar zorgen geuit over contolerende rol van de lokale politiek. Hierop hebben de fracties van VVD, GroenLinks, PVV, CDA en D66 positief gereageerd. De ChristenUnie reageerde ook positief, de heer Schaddelee deed daarbij het voorstel om iemand uit de praktijk aanwezig te laten zijn, bijvoorbeeld de directeur Bureau Jeugdzorg. De voorzitter vraagt zich af of dit niet een te inhoudelijk iemand is en vraagt de leden of men akkoord gaat met het uitnodigen van iemand uit het gemeentelijke veld, die nu een controlerende rol moet vervullen ten aanzien van de drie transities (bijvoorbeeld een wethouder of afgevaardigde van de VNG) en tegen deze problematiek aanloopt. De commissieleden gaan hiermee akkoord. De voorzitter zegt toe dat de griffie zich hierover zal buigen.

4. Verslag van de vergadering van de Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van 10 februari 2014

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Rondvraag

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

6. Termijnagenda WMC

Mevrouw Engelsman wijst erop dat aan de termijnagenda is toegevoegd het werkbezoek Wonen in de regio Woerden aan op 6 oktober aanstaande. Dit is onder voorbehoud: zij vraagt of hier nog behoefte aan bestaat omdat deze ochtend een werkbezoek aan Veenendaal heeft plaatsgevonden.

De heer Schaddelee informeert naar de insteek van het bezoek aan Woerden.

Mevrouw Engelsman geeft aan niet bij het vooroverleg betrokken te zijn geweest. Zij zegt toe dit na te zullen gaan en de commissieleden hiervan per mail op de hoogte te stellen.

7. Statenbrief Jaarverslag 2013 programma Cultuur Onderneemt 2012-2015

De heer Kocken vindt het een heldere de rapportage van de stand van zaken. Hij stelt de volgende vragen:

- Er wordt verwezen naar het stimuleren van de samenwerking tussen de festivals. Hij zou graag een toelichting krijgen op hoe dit momenteel verloopt.
- Als het gaat over het stimuleren van activiteiten van de organisatie zelf wordt verwezen naar het Business Model Canvas. Is er ook sprake van andere vormen van stimulering?
- Kan de gedeputeerde meer toegespitst ingaan op de initiatieven om netwerken aan elkaar te verbinden? Dit is voor 2014 één van de speerpunten en spreker vraagt wat hieromtrent

inmiddels is gebeurd en gaat gebeuren. Zijn fractie is van mening dat dit, naast het revolverend fonds, één van de stappen is die het verschil kunnen maken.

De heer Boer heeft het stuk met plezier gelezen. Het geheel was helder en riep geen nadere vragen op.

De heer Driehuijs laat weten dat zijn fractie dit niet een heel heldere notitie vindt. Met veel tekst wordt duidelijk gemaakt dat de overheid zo nu en dan de helpende hand moet toesteken in de culturele sector, waar zijn fractie het overigens van harte mee eens is.

De heer Schaddelee heeft de indruk dat er in het jaarverslag veel woorden worden gebruikt om juist duidelijk te maken dat de provinciale overheid hier een stap terug kan zetten.

De heer Driehuijs herhaalt dat zijn fractie het een notitie vindt waarin veel woorden nodig zijn om de noodzaak van onder andere het resolverend fonds aan te tonen. Hieraan hadden geen dertien pagina's te hoeven worden besteed. Zo is de bedoeling van volgende zin hem geheel onduidelijk: 'Doordat het Canvas ons dwingt om alles te relateren aan de waardepropositie, werden wij gedwongen te blijven focussen op datgene waar wij voor staan.' De notitie staat vol met dergelijke onduidelijkheden, wat niet bijdraagt aan heldere besluitvorming.

Op pagina 13 staat een tabel die alles kort samenvat. Inmiddels is op 12 maart het fonds gestart, waarbij de provincie Utrecht de komende twee jaar € 300.000 stort. Zijn fractie stemt hiermee in.

Mevrouw Boelhouser deelt mee dat het stuk haar fractie inzicht geeft in het programma Cultureel Ondernemerschap, waar het ook voor is bedoeld. Haar fractie is blij met de ontwikkelingen en is benieuwd naar de werking van het revolverend fonds.

- Er staat vermeld dat instellingen die hier aanspraak willen maken verplicht zijn een training te volgen. Zij neemt aan dat dit ook afhangt van de kwaliteit en capaciteit in huis.
- Zaken als crowd funding komen van de grond. De afgelopen tijd heeft zij hiervan goede voorbeelden van gezien. Het mooie is dat dit dingen kan opleveren voor minder gevestigde organisaties, wat een grote stap voorwaarts is bij deze vorm van cultureel ondernemerschap.
- Er staat vermeld dat het lastig is te doen wat al 70 jaar wordt gedaan, maar met minder geld. Mevrouw Boelhouser vindt dit een aparte zin voor een sector met creativiteit en innovatie.
- Zij sluit zich aan bij de vraag van de VVD-fractie over de samenwerking bij de festivals. Eerder werd bij de organisaties wat weerstand bemerkt.
- In het programma ligt veel initiatief bij de provincie. Zij informeert of er ook vraag vanuit de sector zelf is.

Mevrouw Blom neemt het voorzitterschap over van mevrouw Versteeg.

Mevrouw Versteeg laat weten dat haar fractie de titel 'Jaarverslag' niet helemaal juist vindt,

- het is meer een midterm review, er wordt gekeken naar de stand van zaken bij een beleidskader dat in 2012 is vastgesteld en dat loopt tot 2015. Het stuk beantwoordt inhoudelijk niet helemaal aan wat de D66-fractie voor ogen had.
- Zij sluit aan bij de opmerking van de heer Kocken over de samenwerking bij festivals. Op pagina 10/11 staat vermeld dat er een samenwerkingsverband is opgericht. Dat was al de bedoeling toen het beleidskader werd vastgesteld, hierover was een motie ingediend. Er staat alleen geschreven dat de samenwerking er is en zij hoort graag wat precies de activiteiten zijn die maken dat er wordt samengewerkt.
- Destijds is aangegeven dat bij de organisaties die geen subsidie meer kregen de provincie dit zou overbruggen door het stimuleren van cultureel ondernemerschap. Dit is breder geworden: ook de organisaties die worden gesubsidieerd mogen hiervan gebruik maken. Zij heeft echter de indruk dat ook organisaties die nooit subsidie van de provincie kregen, hiervan gebruik mogen maken, bijvoorbeeld het Oratoriumkoor Euphonia uit Rhenen. Is het zo dat alle organisaties die iets met cultuur en kunst van doen hebben van dit beleidskader gebruik mogen maken, wijkt dit af van het oorspronkelijke beleidskader? Zij vraagt waarom hiervoor is gekozen. De middelen zijn immers beperkt.
- Zij vraagt wat wordt bedoeld met de opmerking bij het revolverend fonds dat de culturele sector bovengemiddeld goed terugbetaalt.
- Wat zijn de gevolgen van het participeren door Utrecht in het revolverend fonds?

De heer Schaddelee complimenteert de gedeputeerde met het heldere jaarverslag. Ook hij is van mening dat het meer een midterm review is. Er staan veel aanknopingspunten ter verbetering is vermeld.

Er staan meerdere positieve zaken vermeld: het Oratoriumkoor Euphonia krijgt ook hulp van de provincie, de samenwerking tussen festivals gaat steeds beter, er is een succesvolle bijeenkomst geweest rond de Geefwet en het revolverend fonds draait steeds beter. Als de provinciale overheid een stapje terug zet, dan pakt het veld het dus prima op.

- Hij vraagt zich af of de conclusie gerechtvaardigd is dat cultureel ondernemerschap een succes is in de provincie Utrecht en of dit mogelijkheden schept om op onderdelen als provincie een verdere stap terug te kunnen zetten uit het culturele veld in de toekomst.

De heer Westerlaken vond het stuk helder.

- Onlangs is gediscussieerd over het festivalbeleid, het blijken vooral de stadse festivals te zijn die samenwerken. Destijds is gesteld dat het aanbeveling verdiend om dit te verbreden in de provincie. In hoeverre past wat hierover in het stuk staat, bij die aanbeveling?
- Er is € 500.000 beschikbaar voor het revolverend fonds. De komende twee jaar wordt jaarlijks € 250.000 uitgeleend. Dit betekent dat er € 250.000 in het fonds resteert. Wat kan er worden gedaan om ook dit bedrag onder de aandacht van de culturele sector te brengen?

Mevrouw Hoek vindt het stuk een overzichtelijke samenvatting.

Zij sluit zich aan bij de vraag van mevrouw Versteeg over welke organisaties hier allemaal gebruik van kunnen maken.

- Zij sluit zich aan bij de eerste vraag van de heer Westerlaken. Het geheel is nogal op steden gericht, hoe staat het met de kleinere kernen? Het is de bedoeling het te continueren, wat zijn dan de kansen voor organisaties die ook behoefte hebben aan ondersteuning of een impuls? Er wordt gesteld dat het gaat om het succes van het ondernemen, maar als men geen middelen heeft, kan men succesvol zijn maar dan kan er bijvoorbeeld net niet een doorstart worden gemaakt. Hoe wordt omgegaan met bijvoorbeeld een Vechstreekmuseum? In Stichtse Vecht worden de kleine musea waarschijnlijk gesloten, maar met een impuls zouden zij een verdere stap kunnen zetten. Zij vraagt de gedeputeerde hoe zij er tegenover staat om kleine musea een beperkte vorm van ondersteuning te geven die zou maken dat zij kunnen voortbestaan.

Gedeputeerde Pennarts dankt de commissieleden voor de waarderende woorden. Zij erkent dat het, ook gezien de fase waarin het programma verkeert, meer een midterm review is dan een jaarverslag.

- Wat de stand van zaken rond de samenwerkende festivals betreft: de Staten verzochten hier niet teveel druk op te zetten om zo de festivals de kans te geven om hierin op eigen initiatief in mee te bewegen.

De heer Kocken wijst erop dat het niet zo was dat de Staten er geen druk op wilden zetten, de Staten wilden ervoor zorgen dat het proces van onderop tot stand kon komen door de tijd te geven.

Gedeputeerde Pennarts bevestigt dat de festivals de gelegenheid zouden krijgen het zelf vorm te geven.

Er is budget beschikbaar gesteld voor het zoeken naar een coördinator voor de activiteiten. Het is niet zo dat er niets gebeurt, maar dit punt is nog niet helemaal tot stand gekomen. GS hebben aangegeven dat er binnen twee maanden een concreet voorstel moet liggen, anders vervalt het bedrag dat voor de festivals beschikbaar wordt gesteld. De festivals geven wel signalen dat het mogelijk is, er is aanleiding om dingen in overleg met elkaar te doen.

- De VVD vroeg naar hoe organisaties verder worden geprikkeld, naast het Business Model Canvas. Dit is terug te vinden bij het revolverend fonds, waarbij wordt gesteld: geen lening zonder een training. Het is van belang dat organisaties worden ondersteund met een manier van werken die bijdraagt aan de focus. Het BMC is een beproefd concept dat breed wordt toegepast om, ook bedrijven binnen het MKB, te dwingen zich te buigen over de vraag wat men wil bereiken en of men consistent is in wat men doet. Het is van belang dat organisaties die leningen willen afsluiten, in staat zijn om terug te betalen en deze manier van denken helpt daarbij. Zij hebben ook veel waardering voor het aanbieden van de training.

Er zijn inmiddels inderdaad initiatieven om netwerken met elkaar te verbinden. Voorbeelden zijn:

- De stichting Utrechtse Musea en de Utrechtse Kasteelmusea. De twee netwerken worden gekoppeld om zo meer te kunnen profiteren van elkaars expertise. Alle musea lopen tegen hetzelfde probleem aan: hoe krijgt men de bezettingsgraad hoger, hoe haalt men meer mensen binnen, hoe krijgt men de exploitatie beter gedekt. Dit zijn netwerken die zich versterken.
- Er is nu veel belangstelling voor het thema Wereldoorlog I. Hier vinden meerdere partijen elkaar om zo samen het verhaal te vertellen. Partijen kunnen ook gezamenlijk iemand aanstellen om dit te trekken.
- In New Rule is dit ook terug te zien, dit is een programma waarbij de provincie kleine stimuleringsubsidies geeft aan erfgoedinstellingen. De provincie koppelt die aan gamingsbedrijven, bijvoorbeeld bedrijven die gelieerd zijn aan de Dutch Game Garden. Met de subsidie, bijvoorbeeld een bedrag van € 10.000, kunnen concepten worden uitgewerkt waarmee de culturele instellingen (bijvoorbeeld Slot Zuylen, Ford Vechten, Erfgoedkring Zeist, Stichting Grebbelinie) fondsen als het Mondriaanfonds voor een bijdrage kunnen benaderen. Er worden geen complete erfgoedgames gefinancierd.
- Dit geldt ook voor het project Wegh der Weegen, waar de provincie € 5.000 heeft bijgedragen zodat men weer vooruit kan.
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie, waar vijf provincies de taken van het Rijk overnemen.
- De opmerking van de GroenLinks-fractie over het toepassen van de training heeft de gedeputeerde zojuist toegelicht. Het is niet een verplichte training, wel een training die door instellingen wordt gewaardeerd.

Er is inderdaad sprake van vraag vanuit de sector zelf, voordat het programma werd ingevuld is er een uitvraag gedaan bij culturele instellingen, zowel bij instellingen waarmee de provincie de samenwerking mee heeft beëindigd maar ook instellingen die minder subsidie krijgen of die door Rijk of gemeente worden gekort. De instellingen hebben aangegeven aan wat voor soort ondersteuning zij behoefte hebben.
- In reactie op het genoemde citaat van de PvdA-fractie (dat Slot Zuylen betrof) stelt de gedeputeerde dat dergelijke instellingen altijd veel effort hebben gestoken in het samenstellen, bijhouden en beheren van een collectie. Een groot deel van de activiteiten moeten door de verminderde inkomsten worden verschoven naar het trekken van bezoekers. Het is een andere manier van werken voor instellingen, een training als BMC helpt daarbij.
- De gedeputeerde is van mening dat het programma ook toegankelijk is voor minder gevestigde organisaties. Soms zijn het ook nieuwe organisaties, wat heeft te maken met het feit dat de provincie met het Prins Bernhard Cultuurfonds Advies op Maat bieden. Elk brengt de eigen achterban in. Het Cultuurfonds bedient een doelgroep van meer lokale initiatieven.
- Hiermee geeft zij ook antwoord op de vraag voor wie het programma is bestemd. Soms wordt er samengewerkt met instellingen waarmee de provincie niet een directe subsidierelatie heeft.
- Bij leningen schijnt de culturele sector inderdaad een betrouwbare terugbetaler te zijn. Het probleem is dat de sector bij reguliere financiële instellingen minder gemakkelijk een lening krijgt. Banken willen soms het risico niet lopen, men spreekt elkaars taal niet of het betreft dergelijk kleine bedragen dat het voor de instellingen niet interessant is. Daarin voorziet dit fonds: laagdrempelige leningen voor kleine bedragen. De gedeputeerde geeft aan er trots op te zijn dat de provincie dit met het K.F. Heinfonds doet, een bekend fonds in de culturele sector. Daar meldt men zich en de Utrechtse culturele instellingen melden zich daar toch regelmatig omdat men daar kleine donaties voor projecten kan ontvangen. Als instellingen eenmaal in het revolverend fonds participeren, krijgen zij vaak gemakkelijker toegang tot andere fondsen om financieringen rond te krijgen.

Mevrouw Versteeg vraagt of, als blijkt dat de culturele instellingen trouwe terugbetalers zijn, dit niet een signaal zou moeten zijn naar de financiële instellingen. De bankensector zou hier een maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten nemen. Wordt hier vanuit de politiek op termijn actie op genomen?

Gedeputeerde Pennarts vindt dit een goede suggestie, zeker als het fonds langer bestaat en bewezen kan worden dat men aan de verplichtingen voldoet. Triodos heeft wel leningen die gericht zijn op de culturele sector, maar dit zijn vaak grotere bedragen voor grotere instellingen die een terugbetalingsverplichting aan kunnen gaan. Dit is een punt dat maatschappelijk een keer aan de orde moet worden gesteld. De instelling Cultuur en Ondernemen springt in dit gat en gedeputeerde Van Lunteren stelt bij de energiesector bijvoorbeeld het geld beschikbaar voor een soort garantstelling, waardoor voor banken het grootste risico wordt weggenomen. Zij kiest voor een andere ingang voor de culturele sector, een organisatie dichtbij en laagdrempelig.

Het is overigens een probleem voor het hele MKB.

Mevrouw Versteeg vraagt waarom de rente zo laag is en of deze de inflatie wel dekt.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de rente laag is omdat de provincie het geld beschikbaar stelt en er dus een minder groot risico is voor een bancaire instelling. De provincie hoeft er niet op te verdienen. Zij gaat ervan uit dat de rente niet onder het niveau van de inflatie ligt. Dan zou er worden ingeteerd op het eigen fonds wat niet de bedoeling is.

- Het fonds blijft zich vernieuwen met hopelijk een hoge omloopsnelheid. In reactie op de vraag van de CDA-fractie laat de gedeputeerde weten dat het bedrag niet in één jaar besteed hoeft te worden, zij geeft er de voorkeur aan dat dit in twee jaar gebeurt. In juni 2014 zal het fonds starten. De gemeenteraad van Utrecht buigt zich er eerst nog over.
- In reactie op de vraag naar de rol van Utrecht licht de gedeputeerde toe dat het provinciaal geld beschikbaar is voor de hele provincie. De stad Utrecht participeert erin omdat er vanuit die gemeenteraad veel behoefte is aan vernieuwing bij subsidiëring. Naast het revolverend fonds heeft Utrecht een fonds dat is gericht op het opknappen en herbestemmen van locaties. De gemeenteraad van Amersfoort is ook gevraagd te participeren in dit fonds. De gedeputeerde betreurt het dat de raad hier niet voor is, Amersfoort heeft veel behoefte om op cultureel gebied veel meer met Utrecht op te trekken. Er is gekozen voor een alternatief lokaal fonds. Zij spreekt de hoop uit dat Amersfoort op een later moment hierin mee zal gaan.
- De ChristenUnie-fractie vroeg of de provincie zich verder terug kan trekken. De gedeputeerde is van mening dat de Utrechtse culturele sector het goed doet, terwijl bij alle instellingen de subsidie in ieder geval 15% is verminderd, een aantal subsidieregelingen is niet meer beschikbaar, soms is de subsidie bij een instelling beëindigd. Als de provincie actief wil blijven op dit vlak, de Staten hebben aangegeven dat erfgoed daarbij prioriteit heeft, dan zou de provincie zich niet nog verder terug moeten trekken.
- De fracties van CDA en 50PLUS vragen naar de samenwerking bij festivals en naar de reden waarom het stadse festivals zijn. Dit heeft te maken met de koppeling die is gemaakt voor festivals die ook in het coalitieprogramma staan beschreven: de provincie bindt zich alleen nog aan festivals daar waar zij bijdragen aan de internationale profilering van Utrecht als topregio, bijvoorbeeld festival Oude Muziek, Theaterfestival Tweetakt, en het Nederlands Filmfestival. **Daarnaast wordt altijd een vernieuwing gedaan voor de kleinere festivals om opkomende festivals** een kans te geven mee te profiteren van de middelen.
- In reactie op de 50PLUS-fractie stelt de gedeputeerde dat er geen impuls beschikbaar is voor kleine musea en kleine initiatieven en herinnert aan de kerntaakopvatting dat de verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeente ligt.

8. Memo GS gedeputeerde Pennarts-Pouw Koers Nieuwe Hollandse Waterlinie 2015-2020

De heer Kocken vindt het een heldere notitie.

- Bij de koers voor de provincie Utrecht in de jaren 2015-2020 wordt aangegeven dat de provincie het eigenaarschap wil versterken. Zijn fractie is het hier natuurlijk mee eens. Hij vraagt of de gedeputeerde kan aangeven op welke manier dit zal worden gedaan.

De heer Driehuijs vindt de memo duidelijk.

De ambitie en de investeringen worden verlaagd van € 33 miljoen naar € 11 miljoen. Zijn fractie is van mening dat dit realistisch is en past binnen de context waarin wordt geopereerd.

Hij spreekt de hoop uit dat de Unesco-nominatie 2020 zal slagen. Hier ligt een taak voor de provincie. De Waterlinie is een belangrijk cultuurhistorisch monument en is voor vele Utrechters en anderen een belangrijke recreatieve plek. Zijn fractie stemt dan ook in met het stuk.

Mevrouw Boelhouwer sluit zich aan bij de PvdA-fractie.

- De financiering is naar een derde van het eerdere bedrag gegaan. Hierbij staat vermeld dat een deel publiek en een deel privaat moet zijn. Zij vraagt of het derde deel daarbij inclusief of exclusief is.

De heer Boerkamp sluit zich aan bij de vraag van de GroenLinks-fractie.

- Uit het stuk blijkt voor hem niet wat voor bedragen geïnvesteerd gaan worden. Het lijkt erop dat dit een bedrag is van € 11 miljoen. Maar dan verwondert hem dat in het stuk staat: 'Gezien de nieuwe economische realiteit is dat niet haalbaar en ook niet nodig.' Dat de economische realiteit bepaalt wat nodig is, lijkt hem ten aanzien van de Hollandse Waterlinie een wat dubieuze opmerking en hij vraagt naar de reden waarom deze zin in het stuk is opgenomen.
- Als datum van aanmelding wordt 1 november 2014 genoemd, terwijl op de website van de Waterlinie staat dat de genomineerde sites voor 1 september 2014 het dossier moeten aanleveren.
- Eind 2013 heeft is een Unesco-delegatie de Waterlinie bezocht. Hij informeert naar de voorlopige conclusies en de gedane aanbevelingen van de delegatie.

De heer Schaddelee vindt het een helder stuk. Zijn fracties steunt de ambities.

Zijn fractie heeft de volgende vragen:

- Wat het siteholderschap van de vijf provincies betreft: in hoeverre geeft dat ruimte aan provincies voor het leggen van eigen accenten. Op welke wijze (onder meer financieel) worden gemeenten erbij betrokken? Het kan voor een gemeente rendabel zijn om een financiële bijdrage te leveren.
- Zijn fractie ziet uit naar een dergelijk programma voor de Oude Hollandse Waterlinie.

Mevrouw Hoek laat weten dat haar fractie achter het streven staan om de Waterlinie te behouden.

- Hoe wordt omgegaan met de kazematten, de ene bunker is goed zichtbaar en wordt in een project ingepast, andere bunkers staan half verzonken en zijn minder zichtbaar. Verandert de mening van de gedeputeerde hier nu over?

De gedeputeerde Pennarts beantwoordt de vragen als volgt:

- Wat het eigenaarschap betreft: in het verleden was hier, ook vanuit het Rijk, veel geld voor beschikbaar. Een fort werd gerestaureerd en daarna werd er een beheerder voor gezocht. Hoogwaardige kwaliteit van de restauratie stond voorop. Nu wordt eerst het beheer geregeld, wat is men bereid om erin te steken en wat zou de provinciale overheid bij kunnen leggen? Dan kan het besluit vallen dat er niets wordt gedaan als er geen beheerder kan worden gevonden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij Fort Honswijk bij Houten. Het eigenaarschap wordt daarmee versterkt. Dit wordt ook versterkt door degenen die het fort exploiteren nadrukkelijker te betrekken bij wat er wordt gedaan en bij de positionering van de NHW. Men wil daarin een verantwoordelijkheid nemen. Er ontstaan in een gebied vormen van samenwerking tussen ondernemers. Het initiatief wordt teruggedroefd bij en teruggenomen door ondernemers. De Stichting Liniebreed Ondernemen wordt nog door overheden gesteund, maar moet op eigen benen gaan staan. Het eigenaarschap wordt dus versterkt.

De gedeputeerde dankt de commissieleden voor de bijval. In de memo wordt duidelijk gemaakt dat hier niet alleen het culturele aspect speelt, maar nadrukkelijk ook de recreatieve functie. De kwaliteit van het landelijk gebied hangt erg samen met de Waterlinie, zo mocht in het verleden het schootsveld van een fort niet worden bebouwd dan door houten gebouwen die eenvoudig neergehaald konden worden. Rond de forten liggen kwalitatief mooie gebieden, daar profiteert de provincie Utrecht van. Dan is er ook nog het waterbeheer. De NHW dient meerdere doelen en is een portefeuilleoverstijgend aandachtsgebied. In Nieuwegein ligt daarnaast bijvoorbeeld een belangrijke opgave, daar moet het Lekkanaal worden verbreed en er is een industrieterrein 4^e/5^e categorie geprojecteerd. Het is de vraag hoe alle belangen samen kunnen worden gebracht.

- De GroenLinks-fractie vraagt naar het publieke en private deel van de financiering, D66 vraagt om welk bedrag het gaat. Dit was een tussentijdse rapportage, er komt nog een

definitief stuk. Er was een groot bedrag begroot doch dat is niet haalbaar. Het is ook niet meer nodig, in die zin dat het eigenaarschap meer centraal staat en dat, zoals zojuist toegelicht, voor de omgekeerde aanpak wordt gekozen. De inschatting is dat ongeveer €13 miljoen nodig is voor het laatste deel van de NHW. Dat geld is er op dit moment niet, maar de gedeputeerde is van mening dat dit punt besproken zou moeten worden en dat hierover in de nieuwe coalities besloten zou moeten worden. Een deel ervan zijn structurele kosten: het Fort Vechten bezoekerscentrum, communicatie, een aantal restauraties die moet worden gedaan en er ligt een recreatieopgave.

- De gedeputeerde benadrukt dat de deadline 1 november 2014 is.

De nominatie kan niet zonder de Stelling van Amsterdam, al heeft die al een Unesco-nominatie. Twee nominaties voor een object is niet mogelijk. Met de Stelling van Amsterdam moet dus worden geprobeerd de nominatie te verkrijgen.

De Unesco-nominatie is dat wat de vijf provincies bindt, de ruimte voor de eigen provincie neemt dus substantieel toe. In het verleden was er een projectbureau dat zaken als communicatie, Unesco-nominatie, inrichting, recreatie en deels de restauratie regelde. Het Rijk trekt zich terug, er is een decentralisatie van taken. Meer dan ooit zijn de provincies zelf verantwoordelijk voor hoe de Waterlinie wordt uitgevoerd. De provincies bepalen hun prioriteiten zelf, stellen zelf projectmanagers aan. Dit alles is van belang voor de provincie Utrecht omdat het grootste deel van de Waterlinie door deze provincie loopt. Er zal van deze provincie dan ook meer worden verwacht dan van de andere provincies. Het is goed om te zien dat alle vijf provincies bereid zijn om dit project met elkaar gaande te houden.

- De ChristenUnie-fractie pleitte voor de Oude Hollandse Waterlinie. Die is echter minder in beeld. De ruimtelijke impact daarvan is minder, de vestingsteden die daarin een rol spelen zijn voldoende beschermd, ook via de PRS. Zuid-Holland verbindt zich nadrukkelijk aan de OHW, die loopt voor een groot deel in die regio. Fort Vechten gaat het Nationale Bezoekerscentrum voor de Waterlinie worden, hier komt ook aandacht voor de OHW en andere linies.
- De fractie van 50PLUS informeerde naar de kazematten. Hieraan wordt op verschillende manieren aandacht besteed. Sommige zijn in het verleden gerestaureerd, sommige zijn in particulier beheer, van sommige wordt een deel ergens neergezet om zo als een soort object trouvé de Waterlinie zichtbaar te maken. Er zijn er zoveel dat niet elke kazemat intensieve aandacht kan krijgen.

Mevrouw Hoek vraagt of er een inventarisatie is van de kazematten die de moeite waard zijn om te behouden.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat alle projecten van de Hollandse Waterlinie in kaart zijn gebracht en zijn beschreven. Er is ook een soort kwalificatie gemaakt van hoe bijzonder het object is. Niet alle kazematten zijn even bijzonder. Zij zijn echter duurzaam en kunnen niet verwijderd worden als element in het landschap. Dat is een geruststellende gedachte. De gedeputeerde verwacht dat hier in de toekomst meer particulier initiatief zal zijn. Tegenover de provinciale begroting van €13.5 miljoen voor het laatste deel van de Waterlinie staat €20 miljoen aan cofinanciering van particulier initiatief.

De heer Driehuijs komt terug op de beantwoording door de gedeputeerde. Zij gaf aan dat nu andersom wordt gedacht en gewerkt, bekeken wordt welke functie een fort kan krijgen. Er zijn echter forten die lastig zijn te herbestemmen. Spreker vraagt of de gedeputeerde het denkbaar vindt dat van bepaalde forten afscheid moet worden genomen. Is dit mogelijk in het kader van Unesco?

Gedeputeerde Pennarts wijst erop dat bijna alle forten een eigenaar hebben als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, particulier eigendom of eigendom van een gemeente. De hele Nieuwe Hollandse Waterlinie is Rijksmonument, wat het ingewikkeld maakt om te besluiten om iets af te breken. In principe staat de gedachte aan behoud dus voorop. Bijvoorbeeld Fort Honswijk, één van de meest moeilijk te exploiteren forten, niet alleen omdat er vleermuizen huizen waardoor veel niet mogelijk is maar ook omdat het een ingewikkeld fort is. Het risico zou dan kunnen zijn dat een dergelijk fort tot verval komt en niet meer bruikbaar is als zich geen beheerder meldt. Er is geen actief beleid om forten af te breken of af te stoten. Met een goede aanpak zal het hopelijk ook niet zover komen.

De heer Driehuijs licht toe dat hij niet bedoeld heeft om actief forten af te breken. Er zou ook een bestemming als bijvoorbeeld die van vleermuizen kunnen zijn. Dan hoeft de provincie er niet veel aan te doen; het maakt een vleermuis niet uit hoe de onderhoudsstaat van een fort is.

Gedeputeerde Pennarts wijst erop dat er bij mensen vaak sentimenten bestaan rond forten. Bij Fort Rijnauwen is overigens de keuze gemaakt om de toegankelijkheid ondergeschikt te maken aan het belang van de flora en de fauna, bijvoorbeeld vleermuizen. Het is opvallend hoeveel mensen op de been worden gebracht als er rond de forten oostelijk van Utrecht wat gebeurt. De forten spreken nog altijd zeer tot de verbeelding.

9. Memo GS gedeputeerde Pennarts-Pouw notitie Verkenning Utrecht Verhaalt en doorkijk uitwerking

De voorzitter deelt mee dat gedeputeerde Pennarts dit agendapunt zal inleiden met een aantal opmerkingen.

Gedeputeerde Pennarts memoreert de bijeenkomst over dit onderwerp. Vanuit de commissie kwam toen het verzoek om te beschikken over het stuk. Er werden door de commissieleden markerende opmerkingen gemaakt ten aanzien van de uitvoering van de motie. Het voorliggende stuk is de oude versie vergezeld van een notitie met een aantal bijstellingen. Na de vorige vergadering had de gedeputeerde het gevoel dat de uitwerking van de motie zwaarder was dan de commissie had bedoeld. Uit de oplegnotitie blijkt dat een aantal van de opmerkingen ter harte zijn genomen: de gedeputeerde heeft de motie wat versmald in reactie op het verzoek van de Staten.

Mevrouw Hoek kijkt terug op een goede avond over het project. De notitie brengt een en ander alvast wat in kaart. Het is een goede basis om het doel uiteindelijk te bereiken.

De heer Westerlaken laat weten meer tevreden te zijn met wat er nu in de memo staat vermeld dan met wat er de vorige keer werd voorgesteld.

Het beperkte budget noopt tot keuzen: daar klinkt uit dat men misschien meer zou willen. In de bijeenkomst is naar voren gebracht dat het niet gaat om wat de Staten meer willen, maar om wat de sector wenst. Het wordt nadrukkelijk van onderaf gefaciliteerd en dan zijn financiële kaders niet zo van belang, naar de mening van zijn fractie.

De heer Schaddelee vindt het een mooi initiatief en zijn fractie is het er van harte mee eens. Alles wat men van geschiedenis weet, is opgeslagen via verhalen.

- Namens de SGP-fractie laat hij weten dat die fractie GS complimenteert met het stuk. Bij hen leeft de vraag of er een koppeling met onderwijs wordt gelegd en of de beschreven functies ook specifiek voor jongeren en leerlingen worden ontsloten. Op die wijze zou het initiatief aan kracht kunnen winnen.

Mevrouw Versteeg is van mening dat de indertijd gevoerde discussie goed is verwoord in de brief. Er staat vermeld dat de keuze voor vijf verhalen kan beperkend kan zijn. Volgens haar fractie is die beperkend. Dat was de rode draad van de discussie de vorige keer.

- De CDA-fractie gaf zojuist aan hoe de fractie denkt over de beperkingen van het budget, dit zou niet beperkend hoeven zijn omdat dit van onderaf zal komen. De ontwikkeling van bijvoorbeeld een site zal echter enige kosten met zich meebrengen. Zij vraagt dan ook wat voor budget hiervoor is gereserveerd vanuit het cultuurbudget.

Mevrouw Boelhouser sluit zich aan bij de laatste vraag van de D66-fractie. Haar fractie kan zich vinden in de aanvullingen, het starten vanuit Utrecht Altijd klinkt ook logisch.

- Wat het budget betreft: haar fractie betreurt het dat juist het bewerken van de touroperatormarkt afvalt, vooral marketingtechnisch. Zij is het met de vorige sprekers eens dat dit aan de organisaties zelf is. Er zou een aanbeveling kunnen worden gedaan om hierover gezamenlijk na te denken, zij vermoedt dat dit al gebeurt.
- Zij vraagt hoe het vervolg er uit gaat zien, met wie dit zal zijn en wanneer dit zal zijn.

De heer Driehuijs deelt mee dat zijn fractie er de voorkeur aan had gegeven dat de notitie al was aangepast. Op deze wijze is moeilijker te visualiseren hoe het verder gaat.

Zijn fractie is verheugd over de stappen die zijn gezet. Er zijn verbeteringen doorgevoerd, bijvoorbeeld de aansluiting bij de matrix van Tastbare Tijd.

- Er zit nog te veel concept in het denken, het geheel is weinig verrassend en vernieuwend. Hij zou de gedeputeerde willen uitdagen om dit wel te doen. Wereldoorlog I is over twee jaar misschien niet meer actueel, wat wordt dan gedaan met het bredere verhaal?
- Uit het stuk blijkt dat er veel verbindingen zijn met allerlei projecten. Zijn fractie vindt dit hier en daar wat gezocht. Het zou goed zijn om zich te beperken tot waar de Staten om hebben gevraagd, dat uit te werken en om niet te proberen alles met alles te verbinden. Zijn fractie pleit dan ook voor een nog meer praktische benadering.
- In het stuk staat vermeld dat vanuit het budget alleen wordt gericht op eigen inwoners van de provincie en niet op bezoekers van buiten. Zijn fractie vindt dit curieus: als de provincie zich naar buiten toe wil presenteren, dan is het vreemd om te stellen dat dit vanuit budget alleen voor eigen inwoners wordt gedaan. Mensen uit andere provincies vinden het waarschijnlijk ook leuk om te weten wat er in de provincie Utrecht speelt.
- Zijn fractie mist de verbinding met andere programma's, bijvoorbeeld economie, toerisme en werkgelegenheid. In plaats van het noemen van alles op het gebied van erfgoed zou dit toegevoegd kunnen worden.

Mevrouw Broere sluit zich aan bij de vraag over het budget en geeft aan met name benieuwd te zijn geweest naar de inbreng van de CDA-fractie.

De heer Boer geeft aan dat er erg veel wordt ingegaan op begane paden. Hij had meer inventiviteit verwacht. Hij sluit zich hierbij aan bij de opmerking van de PvdA-fractie.

Het valt de heer Kocken op dat de commissieleden twee soorten reacties naar voren brengen: inhoudelijk mag het stuk spannender en aan de andere kant worden GS gevraagd simpelweg het proces in beeld te brengen. De VVD-fractie sluit zich aan bij de laatste reacties. Het is hem bij Utrecht Verhaalt er om gegaan een verbinding te laten leggen tussen de initiatieven in de samenleving tussen de verschillende sectoren op het gebied van economie, cultuur en erfgoed. De provincie zou hierin meer ondersteunend moeten zijn dan dat zij zelf wat zou neerzetten. Die opmerkingen zijn in het woordvoerderoverleg gemaakt en zijn verwerkt in de memo. Hij complimenteert GS met de wijze waarop de koers is verlegd en heeft er begrip voor dat het daarom nog niet in de notitie is verwerkt. Er is ook afgesproken dat deze commissievergadering eerst zou worden afgewacht.

- Hij hoort graag van de gedeputeerde hoe zij het proces van onderop wil helpen aanjagen.
- Hij memoreert de bijdrage van de SGP-fractie over het onderwijs. Zijn fractie zou hier lokale clubs als de historische verenigingen en de kleine musea nadrukkelijk bij willen nemen. Als het gaat om eigenaarschap is het lokale erg belangrijk.
- Tegelijkertijd is spreker het eens met de opmerking van de fracties van GroenLinks, D66 en PvdA als het gaat om de link met andere sectoren zoals de economie. In het bijzonder verbaast het hem dat onder het motto dat er keuzes moeten worden gemaakt, de meest kansrijke moneymaker, namelijk het toerisme, buiten de aandacht blijft. Het toerisme wordt zelfs nadrukkelijk buiten de aandacht gezet, terwijl zijn fractie zich voor kan stellen dat men zich daar eerst op richt om ervoor zorg te dragen dat toerisme, culturele sector en erfgoedsector meer gaan samenwerken. Misschien gaat het juist om de niet-Utrechters: als zij de provincie bezoeken kan er financieel voordeel worden behaald, waarmee weer zaken in stand gehouden kunnen blijven worden en opgesteld kunnen blijven.

Gedeputeerde Pennarts bevestigt dat eertijds is besloten om nu geen nieuwe notitie te maken, maar om eerst in commissieverband hierover te spreken nadat de commissieleden het stuk hebben kunnen doornemen.

- Zij heeft begrip voor de vraag waarom de touroperators niet zijn opgenomen, maar haar doel was om de motie scherp te houden op de door de commissieleden ingebrachte punten. Dit betekent niet dat het idee van touroperators wordt losgelaten, want ook vanuit het culturele

ondernemerschap wordt in overleg gegaan met organisaties die er ook zijn voor de culturele instellingen in bijvoorbeeld de stad Utrecht. In het Jaar van de Buitenplaats kwam nadrukkelijk naar voren dat in Amsterdam de toeristische druk buitengewoon hoog is en dat er belangstelling is om mensen te leiden naar het buitengebied om de stad. De touroperatormarkt zou hier bij kunnen worden gehaald. Het is wel degelijk een aandachtspunt om instellingen hiervoor enthousiast te krijgen en om te bezien wat zij er zelf aan ondersteuning bij oppakken.

De heer Driehuijs wijst erop dat zojuist al naar voren kwam dat het toerisme juist kan helpen. Wat betekent dan de zinsnede dat er vanuit het budget voor is gekozen om alleen op de inwoners van de provincie Utrecht te richten?

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat dit te maken heeft met het feit dat de uitwerking is versmald. In het vorige voorstel werd de touroperatormarkt nog als punt aangevoerd. Hier moest budgettaire ruimte voor worden gezocht. De gedachte was dat er dan een bredere groep naar de regio toe kan worden getrokken. De website is voor iedereen toegankelijk. Aan promotie van de website wordt in de uitwerking van de motie geen aandacht besteed. Hieraan wordt nog verder gewerkt en de gedeputeerde zegt toe de gemaakte opmerkingen ter harte te nemen. Als wordt gekeken naar de mogelijkheden van de touroperatormarkt, dan richt men zich al breder dan op de eigen inwoners. Dit is een aspect van externe communicatie. Dit heeft geleid tot de zin waarin wordt geïndiceerd dat GS het hebben versmald, waarbij men zich meer richt op de inwoners van de regio.

De heer Kocken vraagt waar het budgettaire probleem zit in het benaderen van de toeristische sector. Het betreft hier het bij elkaar brengen van netwerken. Spreker kan zich nauwelijks voorstellen dat de uren menskracht die dit kost niet in de budgetten voor de medewerkers van het huis zijn opgenomen. Gedeputeerde Pennarts licht toe dat er een aantal kasteelmusea is waarlangs gemakkelijk mensen uit bijvoorbeeld Amsterdam kunnen worden geleid voor een bijzondere dag. Dit houdt in: het benaderen van organisaties en het plannen en organiseren, de vraag hoe men mensen hier naar toe haalt, hoe het verhaal moet worden verteld, hoe worden communicatie, promotie en public relations verzorgd. In huis zijn geen mensen met die vaardigheden. Ook hotels hebben daar mensen voor met specifieke capaciteiten. Men zou daar iemand voor aangetrokken kunnen worden, maar diegene zou dan gefinancierd moeten worden.

De heer Kocken benadrukt dat een touroperator geld kan verdienen door iets aan te bieden en zelf daarin een investering te doen op het moment dat er een rendement tegenover staat. Het gaat er dan meer om de touroperators te wijzen op de mogelijkheden in de provincie. Dat zou mogelijk moeten zijn met de huidige economische medewerkers in huis.

De heer Driehuijs meent dat de gedeputeerde en commissie langs elkaar heen praten. Het gaat er niet om dat er een veredelde VVV ontstaat, het gaat erom hoe dingen met elkaar verbonden kunnen worden. In de notitie heeft de gedeputeerde dit ook aangegeven door bijvoorbeeld in tijdperken te denken. Bij een tijdperk als dat van 1600-1800, waarin rijke Amsterdammers aan de Vecht een mooi buitenhuis bouwden, kan men aangeven dat men die Gouden Eeuw kan zien door met een (Utrechtse) rondvaartboot de Vecht af te varen. Men drinkt dan wat koffie, bezoekt nog een kasteel, dus dat levert ook geld op. Daar zou zijn fractie op willen inzetten.

Het punt is dus niet dat er niet een ambtelijk persoon is die dit beheerst, het punt is dat er een keuze moet worden gemaakt in voor wie een verhaal wordt verteld. Andere concepten moeten worden losgelaten. Er moet praktisch worden gedacht.

Mevrouw Versteeg had de indruk dat Utrecht Verhaal een website zou worden. Zij stelt voor om te beginnen met een digitale ontsluiting met daarbij een verbinding aan sites van touroperators. Als er bussen met mensen komen, dan wordt dit wel verder ingevuld. Dit is immers het doel. Woordvoerders van kasteelmusea geven aan graag van alles te willen ontwikkelen. Maar dan moeten er wel mensen zijn die bezoeken en betalen. Het moet praktisch worden opgepakt. Het doel van de motie was: ontsluiten wat er is.

Zij vraagt de gedeputeerde of zij middels een memo inzichtelijk kan maken wat het ontsluiten kost. De Staten kunnen dan aangeven of zij bereid zijn om daarin te investeren. Mevrouw Versteeg vraagt zich af of gedeputeerde en commissieleden over hetzelfde spreken als het gaat om het bewerken van de touroperatormarkt.

Gedeputeerde Pennarts bevestigt dat mevrouw Versteeg de inhoud van de motie heeft weergegeven: versmald, pragmatisch en een website met informatie. Daarmee moet worden begonnen.

Er werd echter gevraagd naar het economische aspect, of er in huis geen geschikte medewerkers zijn. Dit is volgens de gedeputeerde niet het geval.

- Het bewerken van de touroperatormarkt is er uit gehaald. Dit is wel een vak apart. Mensen plannen hun tour een jaar vooruit, men moet ertussen zien te komen, men moet anderen overtuigen van het feit dat er iets bijzonders is. De gemeente Utrecht heeft een Utrecht Uitburo waar medewerkers permanent bezig zijn om locaties te positioneren naar bijvoorbeeld media, operators, hotels en reisorganisaties. Het bewerken van een touroperatormarkt is het hebben van een propositie, is het tijdig beginnen, proberen en voet tussen de deur te krijgen, faciliteren. Neem maar een vraag als: mag de boot daar aanleggen? Dit is dus een activiteit die expertise en een investering vergt.
- Zij wil pragmatisch beginnen met het platform en de verhalen. Verschillende spelers moeten bereid zijn om een deel van het verhaal te vertellen. Voor het verhaal rond Wereldoorlog I hebben een aantal partners zich gemeld, GS hebben hiervoor € 250.000 begroot voor de komende vier jaar. Het is mogelijk om de Staten een overzicht te geven van de kosten. Het maken van het platform Utrecht Altijd was opgenomen in de reguliere begroting, dit draagt ook hieraan bij. Dat geldt ook voor de Erfgoedgames vanuit You Rule, dit was al begroot en het draagt hieraan bij. De gedeputeerde zegt toe in een volgend stadium hierop terug te komen bij de Staten.
- Er is gevraagd naar de koppeling met onderwijs, er wordt inderdaad samengewerkt met Landschap Erfgoed Utrecht die de website ook zal ontwikkelen. Dit is ook een component in de kunst- en cultuureducatie die met Kunst Centraal wordt opgepakt. De erfgoedverhalen op de website worden gebruikt voor educatie. Veel dingen die in het verleden al voor educatie zijn gebruikt, bijvoorbeeld dvd's, worden nu op de website geplaatst.
- De constatering dat de keuze beperkend is, is juist. Dit is echter een begin. Er zal breder worden gezocht naar verhalen, bijvoorbeeld over de Pyramide van Austerlitz, historische gezelschappen (bijvoorbeeld in Rhenen) en bij het Eemsnoer. Er moet over worden nagedacht hoe dit wordt gecategoriseerd, gegroepeerd en wordt gepresenteerd.
- In reactie op de opmerking dat er weinig verrassing en vernieuwing uit de verhaalkeuze blijkt, wijst de gedeputeerde erop dat de commissieleden elkaar hier tegenspreken. Enkele grotere verhalen komen op de website en daarbij gaat men ook op zoek naar initiatieven uit de regio.
- De gedeputeerde hoopt dat het inmiddels zichtbaar is hoe het proces van onderop wordt aangejaagd.
- Ook via Landschap Erfgoed Utrecht zullen mensen erbij worden betrokken, daar heeft men contact met veel kleine gezelschappen en locaties.

Het is de heer Driehuijs niet duidelijk of er nu wel of niet iets wordt gedaan met de touroperatormarkt. Gedeputeerde Pennarts is uitgegaan van de gedachte dat de motie smal aan de Staten moest worden aangeboden. Zij bemerkt breed de behoefte bij de commissieleden om het ook economisch in te steken en de mogelijkheden te bekijken. Zij zal bekijken of dit haalbaar is, of er belangstelling voor is en wat de budgettaire gevolgen zijn. In de oorspronkelijke calculatie was dat bedrag wel opgenomen, maar er was een appel om te zijner tijd om extra middelen te vragen. Dat laatste zal de gedeputeerde echter niet doen, zij zal nagaan of in de bestaande begroting middelen anders verdeeld kunnen worden.

De voorzitter vraagt de commissieleden of het vervolg van het proces voldoende duidelijk is.

De commissieleden hebben wat twijfels hieromtrent en gedeputeerde Pennarts zegt toe om, naast de budgettaire aspecten, meer informatie te geven over de touroperatormarkt. Hierover kan eventueel nog met haar van gedachten worden gewisseld.

10. Statenbrieven en stukken die ter informatie worden aangeboden

10.1 Statenbrief Eindrapport EYOF 2013 "Olympisch Sportfeest onder de Dom"

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

10.2 Uitkomsten gesprekken 'Statenleden ontmoeten Cliënten'

De Statenbrief wordt geagendeerd in de eerstvolgende commissievergadering.

10.3 Memo GS gedeputeerde Pennarts-Pouw Regionale omroep

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

10.4 Memo beantwoording vragen D66 privacy SAVE en AMHK

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

10.5 Statenbrief Unesco Werelderfgoednominatie Romeinse Limes

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

10.6 Memo GS gedeputeerde Pennarts-Pouw reactie op 3e Transitiecommissie Jeugdzorg

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

11. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.